

İndirilme Tarihi

05.02.2026 09:31:03

TİB 638 - SOSYOLOJİK TEFSİR - Sosyal Bilimler Enstitüsü - Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı

Genel Bilgiler

Dersin Amacı

Bu dersin amacı, öğrencilerin Kur'an ayetlerini toplumsal bağlamı içinde analiz edebilmelerini, sosyolojik yaklaşımlarla yapılan tefsirleri değerlendirebilmelerini ve Kur'an-toplum ilişkisini bilimsel yöntemlerle yorumlayabilmelerini sağlamaktır.

Dersin İçeriği

Bu derste sosyolojik tefsirin kavramsal çerçevesi ve ortaya çıkış süreci ele alınır. Kur'an'ın toplumsal yapı, değişim, değerler ve sosyal ilişkilerle bağlantısı incelenir. Sosyolojik tefsir yaklaşımları, çağdaş müfessirlerin metinleri üzerinden analiz edilir. Ayetlerin nüzul ortamı, toplumsal bağlamı ve güncel sosyal meselelerle ilişkisi değerlendirilir. Sosyolojik tefsirin klasik tefsir geleneğiyle ilişkisi ele alınır.

Dersin Kitabı / Malzemesi / Önerilen Kaynaklar

Kutub, Seyyid, Fî Zilâli'l-Kur'ân, Daru's-Şuruk, Beyrut 1992.

Planlanan Öğrenme Etkinlikleri ve Öğretme Yöntemleri

Metin okuma, müzakere, tartışma ve konu analizi.

Ders İçin Önerilen Diğer Hususlar

Bu dersin etkin biçimde yürütülebilmesi için öğrencilerin tefsir usulü ve temel sosyoloji kavramlarına dair genel bir altyapıya sahip olmaları önerilir. Ders sürecinde çağdaş sosyolojik tefsir metinlerinin okunması ve derse aktif katılım teşvik edilir.

Dersi Veren Öğretim Elemanı Yardımcıları

DOÇ. DR. YAHYA YAŞAR

Dersin Verilişi

METİN OKUMA, ANLAMA, ANALİZ ETME, FARKLI DİSİPLELERDEN YARARLANMA

Dersi Veren Öğretim Elemanları

Doç. Dr. Yahya Yaşar

Program Çıktısı

- Öğrenci, sosyolojik tefsirin temel kavramlarını tanımlayabilir.
- Öğrenci, Kur'an ayetlerini toplumsal bağlamı içinde analiz edebilir.
- Öğrenci, sosyolojik yaklaşımla yapılan tefsirleri değerlendirebilir.
- Öğrenci, farklı sosyolojik tefsir yaklaşımlarını karşılaştırabilir.
- Öğrenci, Kur'an ile toplumsal yapı arasındaki ilişkiyi yorumlayabilir.
- Öğrenci, toplumsal meseleleri Kur'an merkezli ele almaya yönelik akademik bir tutum geliştirebilir.

Hazırlık		Öğretim Metodları	Teorik	Uygulama
Sıra	Bilgileri			
1		Anlatma Yöntemi Soru Cevap	Sosyolojik tefsire giriş ve Seyyid Kutub'un tefsir anlayışı	
2		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Seyyid Kutub'un tefsirinde Fetih Suresi (1–5. ayetler): Toplumsal zafer ve kolektif bilinç	
3		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Fetih Suresi (6–18. ayetler): İnanç, toplum ve siyasal yapı ilişkisi	
4		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Fetih Suresi (19–29. ayetler): Toplumsal ahlak, ümmet bilinci ve sosyolojik mesajlar	
5		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Hucurât Suresi (1–5. ayetler): Otorite, saygı ve toplumsal düzen	
6		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Hucurât Suresi (6–13. ayetler): Sosyal ilişkiler, haber ahlaki ve toplumsal denge	
7		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Hucurât Suresi (14–18. ayetler): Kimlik, iman ve toplumsal aidiyet	
8		klasik sınav	Ara Sınav	
9		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Kaf Suresi (1–15. ayetler): İnsan, sorumluluk ve varoluşsal farkındalık	
10		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Kaf Suresi (16–29. ayetler): Birey–toplum ilişkisi ve ahlaki denetim	
11		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Kaf Suresi (30–35. ayetler): Toplumsal sonuçlar ve ahiret bilinci	
12		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Kaf Suresi'nin sosyolojik tefsiri: Genel değerlendirme ve karşılaştırmalı analiz	
13		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Asr Suresi: Zaman, toplum ve kurtuluş anlayışı	
14		Metin okuma, Anlatma, müzakere, tartışma, Yöntemi Soru Cevap	Asr Suresi'nin sosyolojik mesajları ve çağdaş toplumlara yansımaları	
15		klasik sınav	Final Sınavı	

İş Yükleri

Aktiviteler	Sayısı	Süresi (saat)
Uygulama / Pratik	14	3,00
Ders Öncesi Bireysel Çalışma	14	4,00
Diğer	10	3,00
Ev Ödevi	1	2,00
Seminer	3	4,00
Ara Sınav Hazırlık	4	5,00
Vize	1	1,00
Final Sınavı Hazırlık	4	4,00
Final	1	1,00

Değerlendirme

Aktiviteler	Ağırlığı (%)
Vize	40,00
Final	60,00

	P.Ç. 1	P.Ç. 2	P.Ç. 3	P.Ç. 4	P.Ç. 5	P.Ç. 6	P.Ç. 7	P.Ç. 8	P.Ç. 9	P.Ç. 10	P.Ç. 11	P.Ç. 12	P.Ç. 13	P.Ç. 14	P.Ç. 15	P.Ç. 16
Ö.Ç. 1	1	1	1	1	5	2	1	1	2	2	1	1	1	2	1	
Ö.Ç. 2	2	2	2	2	3	3	2	2	2	3	2	2	2	2	2	
Ö.Ç. 3	3	2	3	2	2	4	2	2	3	2	2	2	1	2	2	
Ö.Ç. 4	3	3	4	3	3	3	2	2	1	4	3	1	3	2	3	
Ö.Ç. 5	3	4	1	4	3	4	2	3	3	2	4	3	3	3	5	
Ö.Ç. 6	3	5	1	5	3	4	2	1	3	4	4	3	2	4	4	

Tablo :

- P.Ç. 1 :** Alanındaki lisans düzeyi yeterliliklerine dayalı olarak aynı veya farklı bir alandaki bilgilerini uzmanlık düzeyinde geliştirir ve derinleştirir.
- P.Ç. 2 :** Alanının ilişkili olduğu disiplinler arası etkileşimi kavrar ve farklı disiplinlerle ortak çalışmalar yürütür.
- P.Ç. 3 :** Lisans düzeyi yeterliliklerine dayalı olarak ilgili alandaki kaynakları etkin bir şekilde kullanır.
- P.Ç. 4 :** Alanla ilgili uygulanan araştırma yöntem ve tekniklerini kullanır, kuramsal ve uygulamalı bilgilere sahiptir.
- P.Ç. 5 :** Alanında edindiği bilgileri farklı disiplin alanlarından gelen bilgilerle bütünleştirerek yorumlar, çözümler ve yeni bilgiler oluşturur.
- P.Ç. 6 :** Alanında edindiği uzmanlık düzeyindeki bilgileri toplumun eğitim, kültür ve sanat seviyesinin yükseltilmesi yönünde kullanır.
- P.Ç. 7 :** Alanıyla ilgili uzmanlık gerektiren bir çalışmayı bağımsız olarak yürütür.
- P.Ç. 8 :** Alanıyla ilgili uygulamalarda karşılaşılan ve öngörülemez karmaşık sorunların çözümü için yeni yaklaşımlar geliştirir.
- P.Ç. 9 :** Alanı ile ilgili sorunların çözümlenmesinde liderlik yapar; kişisel, kurumsal ve takım çalışmalarını uzmanlık düzeyinde organize eder.
- P.Ç. 10 :** Sosyal ilişkileri ve bu ilişkileri yönlendiren normları eleştirel bir bakış açısıyla inceler, geliştirir ve gerektiğinde değiştirmek üzere harekete geçer.
- P.Ç. 11 :** Alanındaki güncel gelişmeleri ve yürütülen projeleri nicel ve nitel verilerle destekleyerek alanındaki ve alan dışındaki gruplara uygun iletişim araçlarıyla aktarır.
- P.Ç. 12 :** Bir yabancı dili Avrupa Dil Portföyü B2 Genel düzeyinde kullanarak sözlü ve yazılı iletişim kurar.
- P.Ç. 13 :** Alanının gerektirdiği düzeyde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini ileri düzeyde kullanır.
- P.Ç. 14 :** Alanıyla ilgili verileri toplar, yorumlar, uygular ve duyurulması aşamalarında bilimsel, kültürel, sanatsal, toplumsal ve etik değerleri gözeterek denetler ve bu değerleri anlatır.
- P.Ç. 15 :** Kalite yönetim ve süreçlerine uygun davranır ve katılır.
- P.Ç. 16 :** Alanıyla ilgili bilgileri uzmanlık düzeyinde kavrar ve ikinci kişilere normlara uygun olarak aktarır
- Ö.Ç. 1 :** Öğrenci, sosyolojik tefsirin temel kavramlarını tanımlayabilir.
- Ö.Ç. 2 :** Öğrenci, Kur'an ayetlerini toplumsal bağlamı içinde analiz edebilir.
- Ö.Ç. 3 :** Öğrenci, sosyolojik yaklaşımla yapılan tefsirleri değerlendirebilir.
- Ö.Ç. 4 :** Öğrenci, farklı sosyolojik tefsir yaklaşımlarını karşılaştırabilir.
- Ö.Ç. 5 :** Öğrenci, Kur'an ile toplumsal yapı arasındaki ilişkiyi yorumlayabilir.
- Ö.Ç. 6 :** Öğrenci, toplumsal meseleleri Kur'an merkezli ele almaya yönelik akademik bir tutum geliştirebilir.